

Hvor skal fremtidens biomasse komme fra?

Danmark skal have mere vedvarende energi - men hvor skal biomassen komme fra?, spørger Assens Fjernvarmes direktør, John Jessen. Han har selv fire idéer.

BIOMASSE

Af journalist Flemming Linnebjerg Rasmussen, Dansk Fjernvarme

Klimaforandringer og energi er på dagsordenen over hele verden, og mange steder er mere vedvarende energi en oplagt løsning. Men ganske som det er tilfældet med de fossile brændsler, er vedvarende energi, i hvert fald i nogle tilfælde, også en knap ressource, for eksempel når det handler om træflis og anden biomasse.

Det betyder alt sammen, at det er afgørende, at vi i Danmark ikke bare nøjes med at vedtage et energipolitisk

forlig, der fører til indførelsen af mere vedvarende energi - både politikerne og energibranchen skal også forholde sig til, hvordan vi fremskaffer de nødvendige brændselsressourcer.

Sådan lyder argumentationen fra Assens Fjernvarmes direktør, John Jessen. Han har på sit eget værk mærket til de nye tider, hvor træflisen ikke altid er sådan lige at fremskaffe

- I Assens har vi alene i år haft tre forskellige leverandører af træflis, der ikke har været i stand til at levere flisen, selvom vi havde tegnet kontrakt

med dem. Mængden af biomasse er noget, vi bliver nødt til at forholde os meget aktivt til, hvis vi i Danmark skal øge vores andel af vedvarende energi, siger John Jessen.

Det er baggrunden for, at direktøren nu har formuleret fire forslag til, hvordan der kan fremskaffes mere biomasse. De fire punkter kan kort stilles således op:

1. Der skal rejses mere skov i Danmark, og det skal ske hurtigt
2. Der skal plantes energiafgrøder på store arealer rundt om i landet

Energipil kan være et af svarene på, hvor fremtidens biomasse skal komme fra. Danmark har velegnede landbrugsarealer, men det egentlige gennembrud for energiafgrøderne lader dog vente på sig. Direktør John Jessen og Assens Fjernvarme har selv plantet et areal lige bag varmeværket til med den hurtigtvoksende pil. Foto: Flemming L. Rasmussen.

3. Via genbrugsstationerne skal biomasseaffald fra husejernes haver udnyttes.
4. Vi skal arbejde internationalt for at styrke importmarkedet. Blandt andet er russisk eksporttold aktuelt et problem.

Hvor bliver skoven af?

Den mest nærliggende løsning, hvis der mangler træflis, synes umiddelbart at være at plante nogle flere træer. Og det er der da også vedtaget en plan om at gøre. Faktisk har politikerne vedtaget en skovrejsningsplan, der indebærer, at det danske skovareal skal fordobles i størrelse frem mod 2080.

- Indtil nu er de årlige mål slet ikke nået. Og hvis man tager i betragtning, at der går 15 år, fra man har plantet en skov, til der kommer en fornuftig træproduktion fra den, så er det nu, vi skal i gang, mener John Jessen.

Han nævner muligheden for at styrke tilskudsmulighederne for at rejse skov for at sætte farten i vejret, når det gælder rejsning af ny dansk skov.

Det forslag er der fuld opbakning til i Dansk Skovforening, der er skovbrugets brancheorganisation.

- Der mangler incitamenter for de landmænd, der skal plante deres arealer til med skov, fastslår Informationschef Martin Einfeldt, og uddyber:

- Man skelner imellem plus-, neutral- og minusarealer. De første er udpeget til skovrejsning, de midterste kan bruges, mens de sidste er politisk uønskede. Der er ikke plusarealer nok til at fordoble skovarealet, og derfor bliver de neutrale afgørende. Regeringen har skåret i støtten til skovrejsning i disse områder, og det er et problem. Vi skal have flere plusområder, og eksempelvis bør de nye kommuner have friere muligheder for at udpege plusområder inden for deres areal, siger Martin Einfeldt.

Han fastslår, at Dansk Skovforening er helt enige i skovrejsningsplanens mål om at fordoble det danske skovareal, og han erkender, at man aktuelt er bagefter de årlige mål.

- Men det kan indhentes, hvis incitamentene styrkes. Og så vil der med tiden blive mere biomasse tilgængelig. Men vi skal dog huske på, at der

Assens Fjernvarmes direktør, John Jessen, vurderer, at der er brug for nye idéer og initiativer, hvis der i fremtiden fortsat skal være biomasse nok til, at varmeværkets lagerplads kan være fyldt op. Foto: Flemming L. Rasmussen.

allerede i det eksisterende skovareal er store mængder flis til rådighed. Skovens årlige produktion af energitræ kan umiddelbart øges mellem 50 og 100 %. Det er blot et spørgsmål om økonomi, før det kan svare sig for skovejerne at hente mere træ ud, men ressourcerne er der, fastslår han.

Martin Einfeldt tilføjer, at det også kan få betydning, hvis politikerne åbner for et frit brændselsvalg, så flere decentrale værker etablerer biomasseanlæg. Det vil skabe mere efterspørgsel og trække ressourcerne ud fra skoven.

- Kombinationen af decentral biomassevarme og skov er genial, fordi det spiller perfekt sammen. Vi kan udnytte lokale ressourcer til at lave grøn energi, siger han.

Behov for energiafgrøder

Træflis fra skovene er imidlertid ikke det eneste, John Jessen og hans kollegaer på de biomassefyrede varmeværker kan brænde af. Langt hurtigere end træ vokser energiafgrøder såsom pil, og direktøren for Assens Fjernvarme ser gerne, at vi for alvor oplever et gennembrud for sådanne energiafgrøder i de kommende år.

Organisationen Dansk Landbrug ser også gerne en fremtid, hvor energiafgrøder spiller en mere fremtræ-

dende rolle på de danske marker. Erhvervspolitisk konsulent, Anne Marie Zinck, oplyser, at landbruget potentielt på både kort og lidt længere sigt har arealer, som er velegnede til formålet. Det gælder eksempelvis jord, der med tiden bliver udtjent af intensiv landbrugsdrift. Her vil dyrkelsen af energipil ikke alene udnytte jord, der ellers kun kan ligge brak, men faktisk også have en positiv miljømæssig effekt ved at rense jorden.

Ifølge Anne Marie Zinck vil det være vigtigt for landmændene at lave gode, stabile og langsigtede aftaler omkring energiafgrøderne. Og så skal kunderne, altså varmeværkerne, melde sig.

- Der er jo tale om flerårige afgrøder, hvilket vil sige, at en landmand binder sin jord til sådan et projekt flere år frem i tiden. Derfor har landmanden behov for at minimere sin risiko ved at vide, at afsætningen er der og at prisen er fornuftig. Der er brug for langsigtede aftaler, vurderer hun.

Anne Marie Zinck tilføjer, at der principielt ikke er hindringer i form af lovgivning, der bremser energiafgrøderne i at få deres gennembrud. Der er snarere tale om, at vi aktuelt befinder os i en fase, hvor der er brug for pilotprojekter, og for at de to bran-

(Fortsættes næste side)

(Fortsat fra forrige side)

cher, landbruget og energisektoren, finder hinanden.

- Der er ikke opbygget en tradition omkring energiafgrøder i landbruget. Men på en fem-års tidshorisont kan jeg sagtens se for mig, at der kommer til at ske en masse. Vi kan jo skele til Sverige og se, at det er lykkedes dér, siger hun.

Politisk varm kartoffel

Diskussionen om energiafgrøder fører desuden en langt mere overordnet politisk diskussion med sig, som John Jessen kalder for en "politisk varm kartoffel" - nemlig diskussion om fødevarer kontra energi.

- Men vi slipper ikke for diskussionen, når vi i Danmark har en langsigtet målsætning om at blive et CO₂-neutralt samfund. Politikerne er nødt til at gøre sig dilemmaet klart og træffe nogle valg - det er ikke min eller branchens opgave. Men jeg kan konstatere, at vi på andre områder tilsyneladende ikke har noget problem med at anvende potentiel landbrugsjord til andre formål. Vi har jo eksempelvis vedtaget en skovrejsningsplan der skal fordoble skovarealet, og vi laver også forskellige naturgenopretningsprojekter, hvor der inddrages landbrugsjord, siger John Jessen.

Haveaffaldet skal bruges

En ressource, der - i modsætning til ny skov og energiafgrøder på markerne kan udnyttes med det samme, finder vi ifølge John Jessen på genbrugsstationerne i form af haveaffald fra alle de danske husejere.

Problemet er, at biomassen fra haverne "forvandles" til affald i det øjeblik grenene og den afklippede bøgehæk passerer indkørslen til genbrugspladsen. Alt, hvad der findes på den, regnes nemlig for at være affald - eller som John Jessen tørt konstaterer:

- Et træ fældet i skoven er biomasse. Et træ fældet i haven er affald.

Konsekvensen af at definere biomassen fra haven som affald er, at der betales affaldsvarmeafgift, hvis materialet skal udnyttes som brændsel. Det betyder, at økonomien ikke længere hænger sammen.

Ifølge John Jessen er det helt enkelt at lave om på den sag.

- Biomassebekendtgørelsen indeholder en såkaldt positivliste, der nævner de ting, der regnes for biomasse. Der skal haveaffald blot tilføjes, det er helt enkelt, vurderer han og tilføjer, at alle parter bør have klar fordel af manøvren.

- For mig at se er der ingen tvivl om, at det rent økonomisk er en markant fordel for alle at udnytte haveaffaldet

som brændsel i stedet for at vente på, at det formulder. Vi kan betale en klart bedre pris for varen, fastslår han.

Ifølge John Jessens oplysninger bliver de mange kviste og smågrene fra haverne til en hel del, når de samles sammen. Potentialet er op imod 200.000-300.000 tons biomasse om året.

Hos de kommunale affaldsselskabers organisation, Renosam, er seniorkonsulent Allan Kjærsgaard, principielt positiv over for idéen.

- Hvis det kan bevises, at det miljøøkonomisk og samfundsøkonomisk er den bedste løsning at anvende haveaffaldet til brændsel på varmeværkerne, er vi da positive over for at medvirke til at finde en løsning. Vi ved, at der findes en amerikansk undersøgelse, der tyder på det, men vi mangler viden, som passer til de danske forhold, siger han.

I forbindelse med at ændre lovgivningen kan der dog ifølge Renosam opstå vanskeligheder omkring afgrænsningen mellem forskellige typer affald på genbrugspladsen, eksempelvis når det gælder haveaffald kontra større træerødder, småt brandbart, byggeriaffald mv.

International handel

En del af det danske flisforbrug importeres fra udlandet, og i tilfælde af en mangelsituation virker det nærliggende blot at øge importen. Men John Jessen advarer mod, at fjernvarmebranchen blot antager, at man på den måde kan købe sig ud af manglen på flis.

- Faktisk er det sådan, at Danmark eksporterer træ til Tyskland og Sverige. De baltiske lande bruger mere og mere af deres biomasse selv, og i Rusland har myndighederne indført en told på træstammer over 1 meter, forklarer han.

Desuden har det også betydning for det internationale biomassemarked, at der er strenge regler for at transportere flis mellem verdensdelene. Det skal først varmebehandles for at undgå overførsel af sygdomme, bakterier osv.

John Jessen erkender derfor, at dette fjerde punkt i hans plan er det, der er sværest at gøre noget ved. Her bevæger vi os op på internationalt niveau og har desuden med udviklede og storpolitiske emner såsom internationale handelsbarrierer at gøre.

Aktiv medspiller

John Jessen understreger, at hans tanker og forslag skal ses som et udtryk for en fjernvarmesektor, der aktivt spiller med.

- Det er vigtigt at signalere, at branchen gerne vil bruge vedvarende energi. Vi står faktisk i kø for at bruge den. Jeg synes dog godt, at vi i branchen kunne blive lidt bedre til at spille aktivt med. Nu har politikerne vedtaget en energiplan, der er baseret på nogle tanker, der faktisk passer ret godt ind i vores kram i fjernvarmebranchen. Men hvis vi skal leve op til de konkrete mål, der er sat, skal der altså ske noget. Så lad os få gang i debatten og hjælpe med at finde de rigtige løsninger.

fr@danskfjernvarme.dk

VEDLIGEHOULDELSESSEMINAR DEN 29. SEPTEMBER

VEDLIGEHOULDELSESSEMINAR DEN 29. SEPTEMBER

Mødeleder: Lars Jørgen Dam, Skanderborg Fjernvarme A.m.b.a.

- 09.30 Velkomst og præsentation af program mm.
- 09.45 FMS-metoden: Metode til opbygning af vedligeholdplaner
 - Hvordan får man overblik og indblik
 - Analyse og vurdering
 - Planlægning - herunder det "haveribaserede"
 - Udvikling af vedligeholdplanenv/Peter Bønke, Fredericia Maskinmesterskole
- 10.45 Pause
- 11.00 Krav til funktionsaftaler ved outsourcing af vedligehold
 - Hvad er en funktionsaftale for vedligehold
 - Hvordan udarbejdes en funktionsaftale
 - Krav til anlægsejerens organisation
 - Fordele og ulemper ved en funktionsaftale
 - Erfaringer med funktionsaftalerv/Tom Svantesson, TSMC Production & Maintenance Consultant Aps
- 12.00 Frokost
- 12.45 Ideer til hvad TPM (den japanske måde) kan bruges til på et varmekværk
Hvad er TPM? Er TPM relevant for os?
Hvordan skaber vi værdi for vores kunder
v/Holger Tøttrup, N. Graversens Metalvarefabrik A/S
- 13.45 KORT pause
- 13.50 Vedligehold på Thisted Varmeforsyning a.m.b.a.
 - Herunder brugen af TPM og Lean tankegangen?v/Henrik Schultz, Thisted varmforsyning a.m.b.a.
- 14.20 Kaffepause
- 14.40 Hvordan vedligeholder du dit eludstyr?
 - Indlægget tager udgangspunkt i et eksempel fra et varmekværkv/Johnny Nielsen, Fournais Energi
- 15.40 Spørgeskemaet, hvad kom der ud af det?
 - Resultat og perspektiverv/Henrik Andersen, Dansk Fjernvarme
- 16.00 Afslutning og evaluering
- 16.15 SLUT